(خوێنەری کوشندە/ خوێنەری نیازخواز).. عەبدولموتەلیب عەبدوڵڵا

لە بەنگ ئەم بەنگیانە چی دەبینین، خۆ لە خۆ گەڕان
لە دنیادا مەداری عەیش و خۆشی، خۆ نەناسینە
مەحوی

لە کۆی ئەو زنجیرە نووسینانەی لە بارەی خوێنەر و خوێندنەوە، نووسیوومە. جگە لەوەی هەوڵمداوە، قسە لە دەسەڵاتی خوێنەر و تیۆری خوێندنەوە بکەم، بە دیوێکەی دیکەش بەشێک لە ئیشکالەکانی دەسەڵاتی خوێنەر و کردەی خوێندنەوەم، نمایان کردووە. ئیشکالێک کە هەمیشە پرسیارەکانی لەنێوان دوو جەمسەری (دەق) و (خوێنەر)دا دەخولێتەوە: ئایا دەق لە دەرەوەی خوێنەر بوونی هەیە؟ خوێنەر بە بێ دەق دەبێ؟ ئایا دەق وەک بابەتێکی سەربەخۆ دەتوانێ پشت بە خوێندنەوە نەبەستێ، سنورەکانی خوێنەر و دەق، لە کوێ دەست پێدەکات و لە کوێ کۆتاییان دێ؟

(1)

بێگومان خوێندنەوە کردەیە. (مەسعود محەمەد) دەڵێ: خوێنەر هەر چەنێکی مەیل دەکات ئازادە، هەر چەندە دەشزانم ئازادییەکەی دەورە دراوە بە گەلێک شریتی فیکری شەتەکدان و بەند و بەستکردن، بە تایبەتی کە سەر بە لایەنێکی ئایدیۆلۆجیی، یان خاوەن نیاز بوو … لێرە لە دەستەواژەی (مەیلداری)ییەوە مەسعود محەمەد: گومان دەخاتە سەر ئازادی؟! گومانکردن لە ئازادی لەوەوە سەرچاوە دەگرێ، کە دیاردەی باوی مەیلداری (ئینتیماکردن) لە کۆمەڵگای ئێمەدا زۆتر بەماوەییە! ئەگەر چەمکی (بەماوەیی) لە نێوان (خۆناسین) وەک ڕەهەندێکی کۆمەڵایەتی و (ئاگایی) وەک ڕەهەندێکی مەعریفی خورد بکەینەوە، ئەوە ئەوەی لە پشت گومانەکەی مەسعود محەمەد دەبینرێت، زۆتر لایەنە کۆمەڵایەتی و ئینتیما هاوبەشەکە و خۆ نەناسینی تاکگەراییە! کەواتە بە بەرجەستەکردنی گومانی مەسعود محەمەد، دەشێ قسە لە دوو جۆر خوێنەر بکەین: خوێنەری یەکەم، پەیوەندی بە فەزا و تێڕوانینی کۆ و دەلالەت و مانا سواو و کەڵەکەکراوەکانەوە، هەیە و لەوێشەوە دەسەڵاتی کلتوری هاوبەش و وێنەی جێگیری سواو و فیکرەی ئامادە بەرز دەکاتەوە! بەو مانایەش خوێنەرێکە هەرگیز لە توانایدا نییە، کردەی (دانوستان) بە ئەنجام بگەیەنێت، بەڵکو بەردەوام

ئامادەیی خۆی لەنێو بونیادی (بەماوەی کۆمەڵگا) و (جەماوەر)دا هەڵدەگرێتەوە. هەمــوو ئەوانەش دەلالەت لە خۆنەناسـی تـاکگەرایی دەکەن. بەڵام خوێنەری دووەم، یان رووی دووەمی خوێنەری (مەیلدار) دەشێ سەر بەو ناونانەی (بەختیار عەلی) بێ، واتە خوێنەری کوشندە.

(2)

خوێنەری کوشندە ئەو ناچالاکە و مەیلدار و ئاڕاستە کراوەیە، کە هێزی ئاگایی خۆی لە دەزگا ڕۆشنبیرییەکانەوە وەرگرتووە (ئاگایی درۆزنـانە، بەس بە مانـا مارکسـییەکەی نـا) چـونکە (دەزگـا) ڕۆشنبیرییەکانی کوردی ئەو هێزانەن، کە ڕێگەی خوێنەر، وەک کەسێکی ئازاد، وەک ئەوەی، کە دەتوانێ خودی خۆی لە پرسەی خوێندنەوەدا، دارێژێتەوە و چێی مانا شیاوەکان و کۆدەکانی نێو دەق کەشف بکات! وەک بەشدارکەری تێکست، وەک ئەوەی، کە لە دووتوێی پێکهاتەی زانستی و شانەکـانی دەق (دووانەی هــاودژ) دەدۆزێتەوە و لە ڕێگــای ئەو دۆزینەوەیەش، ئەو ڕووداوانە کە دەکاتەوە، کە پەیوستە شیبکرێنەوە، داگیــر دەکەن. خــوێنەری کوشنـــدە هێـــزی خۆی لە فەرامۆشکردنـــی پێکهاتەکـانی دەق و سـوڕانەوە بە دەوری دەق و پەراوێـزی دەقـدا هەڵدەگرێتەوە.

خوێنەری کوشندە لای بەختیار عەلی ناوێک و ئاماژەیەکە بە هەموو ئەو هێزانەی، کە لە دنیای ئەدەبیاتی ئێمەدا بوونەتە هێزی (نیشانکردن) و (دەرخســتن) و (بەرزکــردنەوە)، بە ئەوەی هەڵســەنگاندنەکانیان پەیوەندی بە ئیستاتیکای هونەری و تەکنیکی تێکستەکانەوە هەبێت و لەبەر ڕۆشنایی ئیشکردن لەگەڵ تێکست و لە ناو تێکست و تەریب بە تێکست لە دایکبووبێت. بێگومان من قسەم لەو هێزە بکۆژانە نییە، کە ڕۆشنبیریی کوردی، لە خزمەتی وەلائی حیزبی و (ئاگایی درۆزنانە) کورت دەکەنەوە؟! بەڵکو قسەم لە کردەی خوێندنەوەیە، کە ناشێ تەنها لەو دەزگا بکـوژانە و خـوێنەری باسـیف (کـوردی) هەڵیبگـرینەوە؟! بەدیـــوەکەی دیکەش ئەو خـــوێنەرەی بەختیـــار عەلـــی، وێنەی ئەو خوێنەرەمان بیر دەخاتەوە کە “ئیروین وولف” بە خوێنەری نیازخواز ناوی دەبات؟! خوێنەرەکەی وولف (دانەر) لە مێشکی خۆی بە مەبەستێک دایدەنێ. خوێنەرەکەی بەختیار (دەزگا ڕۆشنبیرییەکانی کوردی) بە وەلائی حیزبی دروستیان دەکات! ئەوەی ئەو دوو خوێنەرە لە یەکتر نزیک دەکاتەوە، ئەوەیە، کە هەر لە ڕێگای ئەو خوێنەرە (مەیلدار/کوشنــدە)یە دووبــارە وێنەی ئەو (کۆمەڵگا/جەمـاوەر)ە دەبینیـن، کە (دانەر/دەزگا ڕۆشنبیرییەکانی کوردی) دەیانەوێ قسەیان لەگەڵدا بکەن، یـان ئاراسـتەیان بکەن!! ئەگەر خـوێنەرەکەی وولـف، وێنەی دەقەکان بگرێ و لەگەڵ دەقە جیاوازەکان بگونجێ! ئەوە خوێنەرەکەی بەختیار، ئاگایی لە دەزگاکان وەردەگرێ و بە هەوای دەزگاکان دەژی

وە هەناسە دەدات!

دوا سەرنجم لەسەر خوێنەری کوشندەی بەختیار عەلی ئەوەیە، کە ئەو ناوانە بە خوێندنەوە و خوێنەر کەمەکەک بەلای پێڕەگیری و توندوتیژییەوەیە: یەکەم، لەبەر ئەوەی کردەی خوێندنەوە تەنها لە زیندانی دەزگا ڕۆشنبیرییەکانی (کوردی)دا دەبینێ. دووەم، چونکە لە هەڵسەنگاندنی خوێندنەوە لەبری ئەوەی (ئازادی) ببەخشێ، خوێنەر لە (تێکستخواز)ی دیاریکراودا کورتی دەکاتەوە؟!